



Maja Erdeljanin

4. ART LINKS 2018: SRBIJA – COOPERATION EXTENDED

U okviru internacionalne umetničke razmene „Art links – Cooperation extended“, udruženog projekta Kulturnog centra Novog Sada i Međunarodnog festivala vizeulne umetnosti Dunavski dijalozi, od 19. oktobra do 18. novembra, u galeriji „GrenzArt“ u Holabrunu, austrijska publika imala je prilike da vidi izložbu likovnih umetnika iz Novog Sada. Od ukupno dvanaest izlagača, čak osam je prisustvovalo otvaranju i provelo nekoliko dana u Donjoj Austriji, upoznajući se sa lokalnim umetnicima, aktuelnom situacijom likovne scene, kao i sa kulturnim dobrima.

Izložba novosadskih umetnika pod nazivom „Kamen-papir-makaze“ nastavak je uspešne saradnje sa austrijskim likovnim udruženjima. Da podsetimo, prošle 2017. godine, dvanaest holabrunskih umetnika predstavilo je svoje radove u Galeriji Rajka Mamuzića, a u toku 2014. godine realizovane su četiri izložbe tridesetak umetnika iz Austrije i Srbije, u Medlingu i Badenu, Zrenjaninu i Novom Sadu.

ROCK-PAPER-SCISSORS

Izložba „Kamen-papir-makaze“ predstavlja dvanaest umetnika iz Novog Sada (Srbija) kroz njihove radove na papiru, od papira, uz upotrebu kamena ili makaza: crteži, kolaži, litografija, objekti, video instalacija... Tema se odnosi na korišćeni materijal sa jedne, a sa druge strane poredi život i umetnost sa poznatom igrom, kao i sa manje zabavnim i složenim pojavama poput: pitanja moći, (ne)pravde, donošenja odluka u kriznim situacijama, faktora sreće ili postojanja „više sile“ koja ponekad prevagne nad veštinom i napornim radom, i uopšte čini ravnotežu koju često sami narušavamo. O pomenutim problemima u svojim delima razmišljali su sledeći autori: Danijel Babić, Danica Bićanić, Maja Erdeljanin, Goran Despotovski, Jelena Đurić, Goran Jureša, Nebojša Lazić, Lazar Marković, Mileta Poštić, Monika Sigeti, Jelena Sredanović i Georg Vinokic.

Sama igra „Kamen-papir-makaze“ igra se udvoje, postoje tri simbola koje igrači formiraju svojim šakama, pesnica za kamen, ispružena šaka za papir i dva pružena prsta za makaze. Svaki od ta tri elementa jači je od jednog i slabiji od drugog. Faktor sreće ili uspešne psihološke procene protivnika utiče na odabir simbola koje igrači pokazuju. Zbog svoje nasumičnosti često se odabira i kao fer metod donošenja nepristrasnih odluka umesto bacanja novčića ili izvlačenja slamki.

Tematske i izvođačke koncepcije umetnika koje ova izložba predstavlja takođe se mogu sagledati u parovima koji se kroz lični kreativni izraz nadopunjuju i suprotstavljaju jedan drugom. Jedan deo umetnika predstavlja se crtežima na papiru. **Danijel Babić** na temu

ove izložbe odgovara konkretno, istoimenim radom, posmatrajući sa puno ironije problematični odnos dvoje ljudi u ljubavnoj vezi, od kojih svako pokušava da uspostavi dominaciju i tako nadvlada onog drugog. Svedenim figurama i linijama, gotovo bez boje, jasno daje grafički prikaz, ilustraciju svog ličnog razočarenja. **Jelena Đurić**, sa druge strane, takođe promišlja o kompleksnim odnosima u vezi, prikazujući ih kroz apstrahovane bojene površine rađene uljanim pastelom na papiru pod nazivom „Susreti“. Na pojedinim mestima papir je cepan i guljen, ali ova prividna destrukcija materijala uz dinamiku linija i obojenih fleka spram praznih belih površina doprinosi bogatstvu i harmoničnosti čitavog prizora.

Mileta Poštić je polje svog interesovanja proširio na sve segmente života, pre svega na kulturu zasnovanu na imperativu medija i mnoštvu površnih informacija, sa krajnjom namerom da pojedica navodno osposobe za uspešan život. Kroz radove objavljene i u knjizi „Mileta’s 111 Recipes for Extremely Happy Life“ daje lucidne, pomalo košmarne, a ponegde i humorne stripske prikaze savremenog društva u kojima ismeva sve njegove segmente, od tabua, preko teorija zavere, do instant životnih filozofija. Realistični figurativni prizori donekle bizarnih scena nalaze se i u crtežima **Monike Sigeti**. Ona doslovno prekraja format papira, isecajući ga makazama, čineći nedostajuće delove važnim delom kompozicije. Na ostatku formata iscrtava u boji ženske likove konzervativno obučene u raskošnim enterijerima, u okruženju od po nekoliko prizora, koji posmatraču ostavljaju na volju da sam zamisli ostatak priče, kao i istoriju elemenata koji su zauvek odstranjeni iz formata rada.

Kolaž, kao medij koji dozvoljava veliki raspon kombinovanja tehnika i prizora, vizuelnih citata i replika na njih, predstavlja jednu vrstu dijaloga sa već polugotovim rešenjima, već unapred pripremljenim likovnim iskazima. **Maja Erdeljanin** kolaž shvata kao polazište za priču o trenucima koji se ne pamte ni po čemu, koje najmanje cenimo, a najveći su deo naših života. U svoj rad kolažira autobuske karte, flajere, plaćene račune. „Dani svesnosti“ su njen lični kalendar i dnevnik, kojem se već više od 10 godina povremeno vraća kako bi svakom datumu kalendara posvetila jedan rad. U suprotnosti sa ovim bavljenjem ličnom istorijom, svesnog odvrćanja pogleda od velikih tema, nalaze se radovi **Gorana Jureše** koji kroz kolaže „Dekonstrukcija sveta“ i istorijske činjenice govori o krvoločnosti pojedinih ljudi na vlasti koja prolazi nekažnjeno ukoliko je dovoljno ljudi njenim rezultatima korumpirano. Ukoliko je u pitanju dobrobit čitave jedne države, makar samo njenog bogatijeg sloja, niko ne traži pravdu za drugi narod koji tu dobrobit obezbeđuje. Poput istorijskih tema i likova koje obrađuje, i njegovi kolaži su makazama oštro isecani iz udžbenika i uklapani u papire iz školskih svezaka na linije, u kojima nastaje umetnikovo viđenje istorije sveta.

Grafički papir je poslužio kao podloga za radove nekoliko umetnika, a težak litografski kamen ili drvena matrica, kao sredstvo ostvarivanja umetnikove lične težnje za slobodom stvaranja. **Nebojša Lazić**, majstor grafičke štampe, predstavljen je sa nekoliko litografskih listova. Crtajući energičnim crnim linijama ptice i kaveze koji im ili prete zarobljavanjem ili su ih se upravo oslobodile, autor i sam oslobađa iz sebe svoje strahove i uklanja ograničenja, nametnuta normama sveta koji u tom trenutku za njega nema boja. Nasuprot ovim nasilno prizemljenim pticama, **Jelena Sredanović** posmatraču pruža vizuru slobodnog ptičjeg leta. U bojanim grafkama dobijenim litografskim postupkom sa drvoreza, ona prikazuje plavetnilo neba iznad oblaka, izdižući se iznad prolaznih briga zbog kojih zaboravljamo da

sunce neprekidno sija nad nama. Osećaju lakoće u gotovo fotorealističkim prikazima mekih oblaka doprinosi i izuzetno tanak japanski papir na kojem su štampani radovi velikog formata.

Lazar Marković crteže stvara na kompjuteru. Dekonstruiše apstrahovane fotografije svoje okoline, u računaru im bojama i crtežom menja strukture, a zatim interveniše na odštampanim primercima, namerno ih oštećujući, kako bi prikazao svoj stav prema većitim paralelnim procesima konstrukcije i dekonstrukcije sveta. I **Georg Vinokic** iz svog ugla posmatra prolaznost i odnos snaga unutar same jedinke. Strukture slika na platnu i papiru prethodno obogaćuje papir-mašeom. Reljefi koje stvara trajno menjaju površinu rada i unapred determinišu kompoziciju, ali sam motiv unapred određenih granica govori o svojoj podložnosti promenama. „Prolaznici“ su krhke biljke koje statične izniču pred nama, rastu, daju plodove i venu.

Najzad, ovu postavku čine i radovi dva konceptualna umetnika koji angažuju i unutarnji prostor galerije. **Danica Bičanić** izlaže meke objekte koji nalikuju na kamenje, a zapravo su ili gomile kesa nagomilanog smeća ili najloni kolažirani na površinu papira. Interaktivne skulpture od meke gume, pod nazivom „Shaping“, publika može sama da oblikuje po svojoj volji, jer dozvoljavaju svim voljnim posetiocima da budu umetnici, zajedno oblikujući realnost, odnosno skulpturu, shodno različitim percepcijama, međusobnim odnosima i komunikaciji. **Goran Despotovski** se bavi ljudskom figurom, ulogama koje preuzimamo kroz život prekravajući sami sebe, dopuštajući da nas te uloge menjaju i spolja i iznutra. Print i video-rad „Electricity“ iseca površinu ljudske kože na segmente poput kroja za šivenje odeće. Istovremeno prikazuje i „dezene“ u vidu pora ili malja, kao i oštećenja, fleke i ožiljke, do kojih dolazi tokom višedecenijske upotrebe.

Mešanje tehnika, prelazak iz crteža u grafiku, iz grafike u digitalni print, iz slike u objekat, iz objekta u video-instalaciju, iz instalacije u kolaž, a iz njega ponovo u crtež odlikuju skoro sve radove na ovoj izložbi, poput popularne igre čiji naslov nosi i u kojoj nijedan subjekat, nijedna tema, ni tehnika nije superiornija nad ostalima, već samo u određenom trenutku posluži kao sredstvo za lakše saopštavanje ideje, kao oruđe kreativnosti.